

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam poji, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 80 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne peti-vrate po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvu naj se blagovito pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kranjske deželne finance in učiteljske plače.

XIII.

Končno nam je opozoriti še na neko okoliščino, ki postane lahko za deželo glede dobivanja dohodkov zelo važna. Mi imamo tu na mislih samostojno občinsko naklado na žganje.

Po odpravi deželne naklade na žganje je nekaj občin na Kranjskem vpeljalo lastno naklado na žganje. Pobira je zanje dežela po organih, ki so nastavljeni pri deželnem užitninskem zakupu. Kakor te občine, tako bi lahko tudi vse druge občine na Kranjskem vpeljale te naklado in lahko bi jo pobirala za vse občine dežela. Če bi znašala izmera naklade pri vseh občinah enotno 20 h od hektolitrske stopnje, bi znašal skupni dohodek občin okroglo 330.000 K in če bi se deželi odstopilo od te vsote 15%, t. j. okroglih 50.000 K, bi ostalo občinam 280.000 K. Dežela bi imela od tega ta dobiček, da bi se ji znižala režijska v okrajih, v katerih ima v zakupu državno užitnino. V čim več okrajih bi imela pobiranje državne užitnine v zakupu, tim več bi ji ostalo od prispevka občin za režijske stroške. Daljša korist dežele od vpeljave samostojne občinske naklade na žganje pa je ta, da bi občine po vpeljavi te naklade znižale odstotek občinskih doklad na državne ne posredne davke in bi tedaj mogla dežela zvišati odstotek deželnih doklad na iste državne neposredne davke. Če bi znižale vse občine odstotek občinskih doklad na neposredne državne davke za toliko, kolikor bi prejele novih dohodkov od naklade na žganje, bi se skupne doklade znižale za toliko, da bi se moglo zvišati deželne doklade za 8%, ne da bi bil davkoplačevalec prizadet. Prizadeti bi bili

pri vsem tem le konsumenti žganja, katerim pa se je pocenilo žganje po odpravi samostojne deželne naklade na žganje itak za 40 h pri hektolitrski stopnji, a čim ceneje je žganje, toliko več se ga popije. Sicer pa smo naprosili strokovnjaka, da to poglavje še natančneje pojasni.

To so naši nasveti za zboljšanje deželnih financ. Kdor ve kaj boljšega nasvetovati, naj se oglasi. Če bi se naši nasveti izvedli, bi bile po našem prepričanju deželne finance v nekaj letih sanirane in bi se lahko takoj zvišale učiteljske plače vsaj provizorno v smislu predloga barona Heina.

Naenkrat, kar čez noč, se ta uredba naših financ seveda ne da izvršiti, zato pa je doslej nujno potrebno, da se že naredi konec dosedanjemu načinu budgetiranja. Deželni odbor naj po izgledu države razdeli proračun in naj napravi poseben redni in poseben izredni budget. V redni budget pridejo redni namreči vsako leto se ponavljajoči izdatki, vsi drugi izdatki spadajo v izredni proračun. A ker ima dežela dosti manj dohodkov nego jih je treba za pokritje vseh potrebščin, naj se za izredne potrebščine porabi samo to, kar preostane po pokritju rednih izdatkov. Prva stvar je red. Ljudje bi sicer tožili, ali končno bi vendar uvideli, da dežela pri sedanjih dohodkih ne more dovoljevati podpor in prispevkov za vsakovrstne lokalne potrebe.

Predno končamo, moramo še učiteljem nekaj povedati.

Učitelji nimajo sedaj same obvezne obljube narodno-napredne stranke, da jim zboljša učiteljske plače, nego vidijo sedaj tudi, kje se dobi denar za pokritje tega zvišanja. Česar ne bo takoj dobiti iz virov, ki

smo jih nasvetovali, se mora dobiti iz zvišanja deželnih doklad na neposredne davke. Odločitev je v rokah učiteljev samih. Da od klerikalne stranke nimajo ničesar pričakovati, to so jim pokazali Šukljevi članki. Zboljšanje dosežejo samo, če pomagajo premagati klerikalno obstrukcijo. Učitelji naj se zavzadejo, da se pri prihodnjih deželnozborskih volitvah ne odloči samo o vprašanju v čigavih rokah bo deželna uprava, nego tudi vprašanje o zvišanju učiteljskih plač. Če bo premagana narodno-napredna stranka, je premagano tudi učiteljstvo. Tega naj učitelji ne pozabijo in naj se pripravijo sedaj, ko je še dosti časa za odločilni boj in naj pri tem nikar ne pozabijo, da se sovražnika ne premagamo niti z najlepšimi besedami, nego samo s smodnikom in s krogliami.

Svečanosti v Belgradu.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)
Svečani sprevid.

V četrdo popoldne ob 4 uri je krenil iz gornjega mesta svečani sprevid po mestnih ulicah, predstavljajoč tri dobe srbske države: staro dobo, dobo vstanka in novo dobo.

Na čelu sprevida so jahali glasniki carja Dušana, noseči srbski grb in zastave carjeve; za njimi so korakali štirje pešci Dušanove telesne straže, glasniki s fanfarami v bizantinskem kroju in 20 srbskih viteзов na konjih, oboroženih z buzdovani in kopli. Pred carjem Dušanom je jahal 15 srbskih plemičev. Nato je došel sam car Dušan s sinom Urošem, katerima so sledili paži v svečanem kroju in oddelke viteške konjanice. Druga grupa je predstavljala Karagorgjevo dobo. Narodni trobentači so korakali pred zastavonošo v

bogati šumadijski noši, ki je imel razvit prapor Karagorgjev. Za zastavonošo so jahali vojvode in hajduki z Karagorgjem na čelu. Nato so došli predstavitelji srbske vojske iz l. 1808. do 19. pešci, konjeniki in topničarji. Topničarji so vozili sabo topove iz prvega srbskega vstanka. To grupo je zaključila vojska za osvobodjenje in nezavisnost Srbije. Tretja grupa je predstavljala novo dobo mirne razvoja, ko je prenehalo vojevanje. To dobo so predstavljala naučna, pevka in telovadna društva s svojimi zastavami in prapori; na čelu tem je korakala vojaška godba. — To je bil velezanimiv prizor, poln slikovitosti, poučen zlasti za tujca, ki je na ta način udobil vpogled ne samo, kako se je razvijala srbska država, marveč tudi, kako se je iz ne-regularnih čet razvila današnja srbska armada.

Dnjaški banket.

Včeraj popoldne so se zbrali v »Kolarčevem« hotelu dijaki Hrvatje, Srbi, Slovenci in Bolgari, da se po zaključku kongresa poslove drug od drugega. Banketa so se udeležili tudi vsi jugoslovanski, sedaj v Belgradu bivaajoči književniki in umetniki. Vrsto napitnice je otvoril Slovenec Žrjav, ki se je Srbom v svojem govoru zahvaljeval za gostoljubnost in ljubav, katero so Slovencem izkazovali ves čas njihovega bivanja v Belgradu, jih zagotavljal, da Slovenci nikdar ne pozabijo trenotkov, ki so jih preživeli v krogu svojih srbskih bratov, in da jim bodo vedno in vedno donasali valovi Save iskrene slovenske pozdrave ter jih odnašali dalje bratom Bolgarom. Bolgar Vočev se je takisto zahvaljeval na gostoljubnem sprejemu ter naglašal važnost jugoslovanske vsajemnosti. Srb Nežić, predsednik »Pobratimstva«, je poudarjal, kako zelo veseli Srbe, da so mogli sprejeti v svojo sredino zaeno Bolgare, Hrvate in Slovence, spominjal

se je zaslužnih narodnih boriteljev ter predlagal, da se pošlje brzojavni pozdrav biskupu Strossmayerju in županu Hribarju, kar je bilo navdušeno sprejeto.

Hrvatski pisatelj Babić-Gjalski, navdušeno pozdravljen, je pozivljaj, da se naj z vsemi silami deluje na to, da se bo narod užival v ideji, da so vse dežele od Triglava do Balkana ena edina slovanska zemlja, in da je narod, ki prebiva tod, eden edinstveni narod. V istem smislu je govoril tudi hrvatski pesnik Nikolić, ki je naglašal, da so zlasti književniki in umetniki poklicani v to, da bude med narodom zmisel za jugoslovansko edinstvo. Tudi drugi govorniki so pozivljali k bratski slogi in h krepkemu delu za uresničenje onih idej, kojih temelj se je položil te dni v Belgradu. Najbolj navdušeno je v tem oziru govorila bolgarska študentinja Sanda Jovčeva, ki je zbudila splošno pozornost. Radi svečanega sprevida in ker je večina slovenskih dijakov že bila na potu domov, se je banket zaključil, ne da bi mogli priti vsi govorniki na vrsto, ki so se zglasili za besedo.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Z vojnega torišča pri Mukdenu.

Iz Mukdena se poroča v Berlin, da se opaža japonsko ofenzivno pomicanje na celi črti. Rusi spustijo vsak dan privezan zrakoplov v višino, da opazuje z njega sovražnikovo premikanje.

Maršal Ojama si še vedno prizadeva, da bi se priplazil za rusko krilo, vlad česar se sklepa, da glavna bitka ni projektovana pri Mukdenu, temuč pri Tielingu. Pač pa se izvrše v Mukdenu najbrže prve bitke, s katerimi bodo Rusi skušali zadržati sovražnika, dokler se v ozadju popolnoma ne koncentrujejo.

LISTEK.

Rižanska dolina v Istri ter nje okolica.

Malokatera dežela je širšemu slovenskemu, kakor tudi v slovanskemu svetu tako malo znana, kakor Istra — izvzemši seveda Opatijo in njeno obližje. Nekaj čudno otožnega in zapuščenega nam navadno priključuje spomin in čut beseda: Istra, in ob enem nekaj tako daljnega, da niti misliti nečemo nanjo, kamo-li da bi hodili to zapuščenost na lastne oči ogledovat.

Vobče je istrski svet po višinah vresnici tužen in beden. Nemili grablji gospodari so izpili njegove moči in izmzgali njegove sile do golih kosti, na katerimi sedaj skušajo svojo moč vremenske sile... Ko se človek ozre po teh sivih kamenitih tleh, tu in tam obraščenih z revnim grmičevjem — tedaj ga pač nehote obvlada vroče sočuvstvo do tebedne, izmučene istrske zemlje... V srcu mu vzkipi žarek gnev do onih, ki so na tak brezvesten način gospodarili tu in — še gospodarijo. Duša zabrepeni po osveti in vse nas prevzame misel, da taka zloba ne more ostati nekanovana...

Moti pa se, kdor misli, da je Istra povsod tako gola in kamenita. Ne, hvala Bogu, tudi v Istri je najti lepih zelenih oaz, izmed katerih ena je Rižanska dolina, na katero želimo s temi vesticami opozoriti. Vsaj enkrat naj Slovan izpusti iz svojega potnega načrta Italijo in Svico, pa naj poseti našo Istro — zemljo-pepeluško. Prepričal se bo na lastne oči, da ima tudi ona svoje posebne čare in lepote, vredne naše ljubezni in občudovanja.

Rižanska dolina se razprostira zahodno od koprškega zaliva proti jugovzhodu. Od morja sem je jako široka, a takoj proti Dekanom se začne oziti, dokler se pri cesarskem mostu pri Averju ne skrči na samo strugo Rižane. Od tu dalje proti Vzročku — kakor je ljudstvo lepo krstilo kraj, kjer izvira reka Rižana izpod zemlje — pa se zopet razširja in sega še dalje do Zazida, Hrastovlj in Dola.

Dolina je dobila svoje ime od reke Rižane, ki ostaja v njenem naročju od sibelj do groba, t. j. od Vzročka, kjer prihaja na dan — ne sicer kot malo slabotno dete, marveč kot dorasla krasna in živahna deva — pa do njenega združenja z isto-tako krasnim Jadranskim morjem, v

katero se izteka zahodno od Kopro. Ta reka je ona ista, ob kateri so se pred davnim časom izrekle o Slovanih zgodovinske besede: »Ejiclanus eos foras!« Pa Slovani so še danes tu in ako nas znamenja ne varajo — ostanejo tudi tu ter dočkajo, ako Bog da, lepših dni.

Lepa je Rižanska dolina! Nad strugo reke se sklanjajo topoli in vrbe, okoli pa zeleni travniki. Od morja sem obrgajajo dolino na južni strani nevisoki lepo obdelani bregovi, na katerih stoje »kampanje« raznih »signorov« ter prijazne vasice: Pobeji, Čezarji i. dr. Dalje proti vzhodu postaja hribovje vedno višje ter je obraščeno s hrastovjem in gabrovino — domače istrsko drevje. Na severni strani pa vlad dolino od morja sem Škofijsko oziroma Tinjanski hribovje, potem Žarovas, ob katerega pobočju stoji lepa in velika vas Dekani, Paganinski in Rozarski hrib, potem Črnikaški in Loški gozdi, katere ločuje ob cesarskem mostu pri Averju le reka Rižana od Kubedakega hribovja. Kmalu nato končuje Loški hrib in dolina se raztegne do pod brega, katerega obrobajo zanimive skalne pečine, katere je možno slediti od Zazida v zadnjem kotu Rižanske doline pa do Devina onkraj Trsta. Te pečine tvorijo strmo, kakor odsekano

steno, ki v človeku takoj vzbudi misel, da je nastala vsled pretrganja skale — podobno n. pr. znanemu Dobradu na Koroškem. O zanimivosti teh pečin kasneje. — Daljno vzhodno ozadje Rižanske doline pa tvorijo zanimivi Slavniki in Hojnik.

Razen posameznih mlinov, ki stoje ob vsej reki Rižani, nahajata se na Rižanski cesti prav tik reke pod Rožarskim hribom še dve vasici: Mezinovec in Rižana.

Povedati moramo, da je Rižanska dolina svoj čas bila širom znana vsled cvetoče mlinarske obrti. Iz vse Istre so vozili kmetje semkaj mlet svojo koruzo in drugo žito, pa tudi za vojaštvo ter veliki kaznilnici v Kopru in Gradiški se je mlelo v rižanskih mlinih. Noč in dan so tekla mlinarska koleša in neprestano so po Rižanski cesti škripali težki vozovi... Mlinarji so kopičili denarce, obraz se jim je svetil in krožil, a v hlevu je bilo po 5 lepih konj — 4 za težko vprego, a eden za koleselj... Seveda ni manjkalo tudi govede, svinjak pa je bil vedno premajhen... Ob dolini in na bregih jim je zorilo grozdje, a oljke so jim donasale izborna olje. Sadja vseh vrst so pridelavali v izobilju, pa tudi Rižana jim je dajala finih obilzov: takozvane »trute«, neka vrsta postvri, ter rake. Kaj čuda,

da so si mlinarji ob teh časih stavili hiše — lepe in prostrane, kakor graščine... Še danes je lepo pogledati te dvorce, dasi je na dvoriščih postalo tiho in mirno. Tuintam se sicer še vrti kako mlinsko kolo, a ves mlinarski promet oskrbljujejo sedaj posamezni konjički in — osli. Je pač nastopila doba strojev in — židovskega kapitala.

No, vkljub propadu mlinarske obrti pa je Rižanska dolina s svojo reko še vedno lepa in zanimiva ter se mora človek le čuditi, da se še ni našlo podjetnih ljudi, ki bi izkoristili vodno moč Rižane oziroma lepoto in pripravnost doline za letovišča. Vsekako stavijo zapreke izrabljanju vode — velike vodne pravice rižanskih mlinarjev, ki bi si iste hoteli dati odtehtati s suhim zlatom, a za ustanovo letovišč bi menda ne bilo toliko zaprek. In kaka letovišča bi lahko tu bila! Tu je pred vsem reka, pripravnost za kopanje in na mestih za vožnjo s čolnom, kakor tudi za ribji in račji lov. Zelene z visokim drevjem obrastle livade in gaji bi bili kaj primerni za igrališča in lahne sprehode. Po hribih in pečinah pa je polno zanimivih zgodovinskih ostankov in spominov, kamor je možno napravljati pešizlete, a deloma tudi vožnje.

(Dalje prih.)

General Kuropatkin je brzojavil 23. t. m. caru: Danes nisem dobil poročila o sovražnikovih akcijah. Na celi črti ni opaziti nikakega (?) sovražnikovega gibanja.

Železnica Söul-Fusan je tako napredovala, da se najbrže še v septembru izroči cela proga prometu.

V pokrajinah ob reki Liao, ki so jih zasedli Japonci, se že tudi urejujejo kakor da bi teh krajev ne mislili nikoli več dati iz rok. Ustanovili so si že celo civilno upravo z japonskimi uradniki. Zasegli so tudi vse državne dohodke in davke. Tudi na polotoku Kwang-tung so se Japonci popolnoma udomačili ter na kitajskih šolah v sporazumljenju s Kitajci nastavili japonske učitelje.

General Linevič proti Mukdenu.

»Berliner Tagblatt« se poroča iz Petrograda: Armadni kor generala Lineviča in voj orenburških kozakov ste se že pred dlje časa napotila iz Vladivostoka proti Mukdenu in sta že najbrže dospela na svoj cilj. General Linevič povečuje 60.000 mož broječi armadi.

V Petrogradu se sklepa, da bo Kuropatkin, čim se združi Linevič z njegovo vojsko, že dovolj močan, da lahko takoj prične z ofenzivo. Z druge strani pa se zatrjuje, da se bo Kuropatkin pač že bojeval pri Mukdenu, a samo z namenom, da bi Japonce čim najbolj mogoče oslabil; o pravem času pa bo prekinil boj in se umaknil na Tijeling, kjer se bo nato bila odločilna bitka.

Pred Mukdenom.

Vsa znamenja kažejo na to, da se bo liaojanska bitka ponovila pri Mukdenu. Rusi so se zopet utaborili v polkrogu okoli mesta. Prednji voji so postirani ob reki Hun. Levo krilo rusko se nahaja pred Mukdenom, desno za Mukdenom, center pa ob reki Ša. Pred tem oblokom pa so razpostavljene tri japonske armade. Kurokijeva armada se nahaja na desnem krilu, Nodzova na levem, Okova pa v centru. Kuroki bo skušal preiti preko reke Hun in obiti rusko levo krilo, kakor je pri Liaojangu prekorajil reko Tajci. Vendar pa je med rekama Hun in Tajci velik razloček. Tajci teče za Liaojangom, Hun pa pred Mukdenom in je torej za Ruse imenitna obrambna točka.

Japonske vojne sile pred Mukdenom ceni strateg »Ruskih Vjedomosti« na 365.000 mož. Od teh ima Kuroki 5 divizij, Nodza 5 divizij rezerve, 2 diviziji domobrancev, torej skupaj 12 divizij s 119 prapori, 87 eskadroni in 372 topovi. Ta armada šteje 151.000 mož. General Oku ima 10 divizij s 96 prapori, 32 eskadroni 362 topovi v celem torej 125.000 mož. General Nodzu povečuje 7 divizijam s 68 prapori, 17 eskadroni, in 320 topovi. Njegova armada šteje 89.000 mož. Vsa japonska armada pred Mukdenom obsega

torej skupaj 29 divizij s 283 prapori, 86 eskadroni in 1054 topovi — v celem 365.000 mož. Čuje se, da ima Japonska na bojišču že pripravljeno četrto armado, katero postavi na desno krilo Kurokijeve armade. Ta armada šteje okoli 60.000 mož s 234 topovi. Potemtakem bi imeli Japonci v celem na bojišču okoli 430.000 mož s 1288 topovi. Nasproti ti vojni sili more Kuropatkin v tem času postaviti šele 330.000 mož, iz česar je pač razvidno, da še pri Mukdenu ne more sprejeti odločilne bitke.

Izpred Port Arturja.

Iz Čifu se poroča: Pred Port Arturjem se pripravljajo resne stvari. Vsa japonska mornarica je sbrana pred trdnjavo. Topničarsko brodogradnjo, ki je bilo dosedaj zasidrano pred Inkavo, je dobilo ukaz, da nemudoma odrine pred Port Artur ter se tam združi z brodogradnjo, ki trdnjavo blokira. Že štiri dni se strelja na trdnjavo s suhega in s morske strani.

Kakor se zatrjuje iz Tsingtau, je prišlo v Port Artur pred kratkim več ruskih ladij s streljivom in raznimi živili.

V Šanghaj je došlo poročilo o strašnem krvoprelivanju v Port Arturju. Neki častnik, ki je tja došel iz Port Arturja, ceni japonske izgube pred Port Arturjem na 30.000 mož.

Iz Dalnega v Čifu došli Japonci pripovedujejo, da je bil splošni naskok Japoncev na Port Artur 19. t. m. ter se je naslednjega dne ponovil. Japonci so baje imeli nekaj uspehov, kar pa se dosedaj še s nobene strani ni potrdilo. Tudi v noči 20. t. m. se je streljanje pomnilo s silovitostjo, kakršna še dosedaj ni bila znana.

Port Artur se lahko drži nekoliko let!

Z Lloydovim parnikom »Persie«, ki je te dni priplul iz Kobe na Japonskem na Reko, je tjakaj došel, kakor se poroča iz Trsta, Čeh Anton Hronec, ki je nekoliko let delal v ladjedelnici v Port Arturju. Hronec pripoveduje: Japonci so se pripravljali na vojno že več let. Čim je Rusija zato zvedela, je iz Port Arturja vsvarila najmočnejšo trdnjavo na svetu in jo o pravem času preskrbel s topovi in z veliko množino streljiva in provijanta, ki zadostuje za nekoliko let. Z ozirom na to se trdnjava še lahko drži ne mesece, ampak leta. Po mnenju imenovanega Hroneca bodo Japonci morali žrtvovati še najmanj 50—100.000 mož, ako se hočejo polastiti Port Arturja.

Vladivostoško brodogradnjo.

Iz Petrograda se poroča, da so vladivostoške križarke »Rosija«, »Gromoboj« in »Bogatic« že popolnoma popravljene in so s torpedovkami že zapustile pristanišče.

Istočasno se tudi javlja, da sta bila pred dlje časa odposlana iz Vladivostoka dva torpedna loveca na rekognosciranje na široko morje. Na rekognosciranje se je jima posrežilo zajeti dve japonski trgovski ladji, kateri sta te dni pripeljala v Vladivostok. Iz Port Arturja je došlo poročilo, da so tudi portarturske ladje, ki so bile v pomorski bitki dne 10. avgusta poškodovane, sedaj že popolnoma popravljene.

Brodogradnjo admirala Rožestvenskega.

Berlinska časopisna se poroča iz Petrograda: Ker so dela na oklopnici »Orel« in križarkah »Oleg«, »Izumrud« in »Zemčug« že skonstruirani, so ladje »Orel«, »Oleg« in »Zemčug« dne 23. t. m. zapustile Kronštad in se združile s ostalimi baltičnimi brodogradnjo, ki čaka nanje v Libavi. 29. t. m. dospe tjakaj tudi križarka »Izumrud«. Tako dopolnjeno brodogradnjo odrine potem nemudoma na Daljni Vstok. Zatrjuje se, da bodo tudi od žrnomoškega brodogradnjo odpule na Daljni Vstok oklopnice »Tri Svjatičelja«, »Rostislav« in »Potemkin« in križarki »Kagrlj« in »Očakov«. Eventualni ugovor Anglije proti preplutvi Dardanel se namerava paralizirati s političnimi koncesijami.

Japonske izgube v desetih dneh.

Uradno se razglša, da so izgubili Japonci od 25. avgusta do 4. septembra 21.000 mož.

Madjari o Rusih.

Poluradno glasilo ogrske vlade »Pester Lloyd« je od začetka rusko-japonske vojne bil na strani Japoncev ter grdil Rusijo, ruski narod in rusko armado, kakor da bi hotel pokazati, da so Madjari še vedno krvni bratje japonske pasme. Ta list je seveda dejal parolo, da je tudi ostalo madjarsko časopisje pisalo v tem smislu proti Rusiji. Po bitki pri Liaojangu pa je »P. L.« hipoma prevzel svojo taktiko, česar si ne more nihče prav tolmačiti. Madjarsko glasilo namreč piše: »O kaki ruski katastrofi pri Liaojangu se ne more govoriti; japonska zmaga je navaden taktični uspeh, ki ni za nadaljni tok vojske in njenega končnega uspeha nikakega večjega pomena, pač pa je v oči gled tako strašnim izgubam častnikov in vojakov vprašanje ali je ta hipni uspeh vreden kolosalnih žrtev. Bitka pri Liaojangu je dala dober material za oceno ruske vojske njenega moralnega položaja in njenega vodstva. Umikanje Rusov proti Mukdenu, način, kako se je brez napake izvršil, pokazuje Kuropatkinovo ostroumnost, a tudi hladnega in odločnega človeka, vse to obenem tudi sijajno izpričuje o sposobnosti in odličnem duhu ruskih čet. Armado, ki trpi že sedem mesecev brez uspehov, mora navdušiti izvrstni duh, da po tolikih težkih

izkušnjah ne kaže niti sledu demoralizacije, temuč po desetdnevnom bojevanju in sopetnih velikih izgubah ima dovolj sile, da pod najtežjimi okoliščinami, ki si jih je mogoče misliti, izvrši svoje umikanje v takem redu, da človeka preseneti, in da takoj po vsem tem sopet priča o popolnoma pripravljeni sovražnikovega napada. Ruska vojska je tem pokazala jako silno odporno moč ter si pridobila pravico, da se jo ceni in spoštuje bolj, kakor se je to dosedaj godilo.« — Tako morajo priznavati sovražniki Rusov!

Predstoječe zasedanje ogrskega državnega zbora.

Budimpešta, 25. septembra. Ministriški svet ima že tri dni zaporedoma posvetovanja o gradivu, ki pride na vrsto v prihodnjem državnem zboru. Kolikor se je zvedelo, začel se bo državni zbor takoj ob svojem sestanku s začasnimi trgovinsko pogodbo. Nova brambna predloga najbrže ne pride pred spomladjo na vrsto, tako da se bo celo zimsko zasedanje bavilo z gospodarskimi predlogami, najbrže tudi z nagodbami.

Nemška ljudska stranka in socialni demokrati.

Gradec, 26. septembra. Pri mnulih deželnozborskih volitvah se je pokazala nemška ljudska stranka popolnoma opešano. Zveneti se je morala s socialnimi demokrati, da je vsaj Stigerjev mandat priborila. Zato pa je morala v Ljubnem stati socialnim demokratom na strani zoper kmetskega kandidata. Umevno je, da je vsled tega ljudska stranka izgubila svojo zadnjo zaslombo med kmetiskim prebivalstvom. Sicer pa se stranki tudi v drugih kronovinah ne godi bolje. Povsod je opaziti isto toposi in utrujenost. Pri stranki so vedinoma ljudje, ki ravno ne vedo, kam bi se naj priklopili. Vsaka protigigacija ji vzame glavne sile. Stranka hoče biti obenem radikalna in zmerna, kar le znači, da ni resna, da nima niti programa.

Vojna uprava zahteva milijone.

Dunaj, 25. septembra. Bolj kakor češka obstrukcija spravlja dr. Körberja v zadrego vojna uprava, ki zahteva, da se ji od dovoljenega kredita izplaša takoj 30 do 40 milijonov kron. V blagajniških preostankih pa ni niti v Avstriji, niti na Ogrskem tolike svote. Kakor znano, pa je v Avstriji vojna uprava najmočnejši činitelj, kateremu se morajo ukloniti vlade in vse ljudske koristi. Kar vojna uprava zahteva, to je za vlado ukaz. Zato pa bo ravno ta mučnost dr. Körberja prisilila, da spravi zopet parlament na noge, brez katerega bi sicer najrajši vladal.

Minister Svjatopolk-Mirski in Poljaki.

Lvov, 25. septembra. Novi ruski minister, ki je bil dosedaj guverner

v Vilni, je poklical k sebi deputacijo poljskih plemičev ter jo sledeče nagovoril: »Poslal sem vas, gospoda moja, da se pogovorim odkrito z vami. Izvedel sem namreč, da se Poljaki ne morejo odločiti, ali se naj udeležijo odkritja spomenika carici Katarini ali ne. Razumem to, ker ta spomenik spominja gospode na delitev Poljske, toda prosim vas, dajte se tokrat voditi po rassodnosti in ne po čustvih. Ako bi se bil ta spomenik postavil v Varšavi, bi to gotovo tudi jaz smatral za netaktnost, toda tukaj v Vilni je ta spomenik s stališča ruske države dokaz za pomirjenje, ki je nastopilo med tem v deželi, dokaz nove dobe, enakopravnosti, ki ste si jo toliko časa želeli. Prosim vas, da naznanite vsem začetek te ere. Gospodje poznate moje prizadevanje. Že kot vrhovni guverner v Vilni sem si prizadeval, da vas pritegnem k sodelovanju v javnem življenju. Posrečilo se mi je, da sem vas sprejel v okrožne zastope. In če sem se tako vedel proti vam kot guverner, mi bo to tembolj mogoče kot ministru in carjevemu zaupniku. Da pa morem z uspehom za vas nastopiti, mi morate iti na roko ter priti k odkritju spomenika, da bo mogel to sporočiti caru njegov brat, ki pride k odkritju.« — Plemiči so nato sklenili, da se udeležijo razkritja. Razkritje se je vršilo 28. t. m.

Dogodki v Macedoniji.

Solun, 25. septembra. Solunski vali, Hasan-Femi paša, je odstopil, ker so ga proglašali za odgovornega za ropanje azijskih rezervistov po trgovinah. Hasan paša izjavlja, da so vsa krive vojaške oblasti. — Istočasno je odstavljen tudi poveljnik oročnikov v solunskem vilajetu, Mulis paša. Njegovo odstranitev sta dosegla generala De Georgis in Šostak, ker se je Mulis paša že od začetka upiral reformam.

Sofija, 25. septembra. Zaradi neuspehov lanske vstaje se pripravajo razne frakcije vstaške organizacije med seboj; sovražstvo je prispelo tako daleč, da se pristaši raznih frakcij medsebojno ovajajo, na javnih krajih pretepajo ter streljajo. V Pjeleju so pristaši Sarafova streljali na popa Spafeto med mašo, ker je držal »Vrhovistika«. Zadnji so se zato maščevali ter so izdali Turkom četo Karandžuljev, ki so jo Turki tudi pobili do zadnjega moža. Vsled takih spletk je izgubila »organizacija« skoraj ves vpliv med ljudstvom. Sarafova frakcija ima sedaj najmanj vpliva. Zadnji čas pa se je pojavila nova, vplivna struja, ki zastopa našle, da le posredovanje Avstro-Ogrske zamore prinesiti Macedoncem pomoč. Avstrijski konzulat v Bitolju je neoprestano oblegan od Macedoncem, ki prihajajo tja s pritožbami, in konzul Kral jim tudi brezplačno dela prošnje in pritožbe. Srbi so odločno proti tej struji ter jo imenujejo »frakcija fortintov« ter dolžijo njene pristaše, da so tajno v avstrijski službi. Voditelji te frakcije so v Pritolju Danilo Jančilov, v Prilazu Bela Zelković in Mihajlo Zenda, v Krjuvu Stojčev in Nelčinov, v Ohridi Opromov.

S Krete.

Paris, 25. septembra. Vrhovni komisar Krete, princ Juri, ni za svojega bivanja v Parizu nobenemu vladnemu zastopniku nihče omenjal o združenju Krete z Grčijo. To se razlaga tako, da hoče princ Juri izvedeti najprej za mnenje ruskega cara in avstro-ogrške vlade. Odgovoru, ki ga dobi princ v Peterburgu in na Dunaju, bo brezdvomno tudi pritrčila Francija. Toda sedanjí trenutek, ko morate Avstrija in Rusija nagibati sultana za izvršitev reform v Macedoniji, nikakor ni primeren, da bi se od sultana zahtevala nova žrtva, da bi se namreč tudi odpovedal vrhovni oblagi nad Kreto.

Shod svobodomislecev.

Rim, 25. septembra. Tridnevno zborovanje svobodomislecev je bilo brez vsakršnega pozitivnega uspeha. Shoda so se namreč polastili najradikalnejši socialni demokrati in anarhisti, ki so s svojim terorizmom preprečili svobodno besedo. Posebno ne-

Kralj Matjaž.

Zgodovinska povest.

XVIII.

(Dalje.)

Še niso bile odstranjene in pokopane žrtve nesrečne justice fevdalizma in že je, kakor na Dolenjskem in na Štajerskem, udaril tudi v vrhniškem okraju plamen proti nebu, plamen kmetškega punta.

Anton Magajna je bil poslal na vse strani pripravljene sle, ki so oznanjali po vaseh, da je prišla ura vstaje. Magajnov načrt je bil, naj se dvigne vsa Notranjska in Istra, da se bo mogel širiti punt na eni strani čez Goriško na drugi na Dolenjsko tako, da bo segal od Furlanije do srca Hrvatske. Pripravljaj je ta punt dogovorno z Dolenjci več let, imel vse organizirano in treba je bilo dati le znamenje, da se začne. In to znamenje je bilo dano sedaj.

Določeno je bilo, da se dvignejo kmetje vsi en dan in da udarijo na graščine, a čim jih zavzemo, da pohite Notranjci proti Vrhniki, odkoder gredo skupno na Ljubljano, kajti Magajna je uvideval, da morajo ustaši dobiti najprej stolno mesto v roke, če naj dosežejo uspehov.

V topli junijski noči so se začeli zbirati kmetje vrhniškega okraja na treh koncih. Eni so se sešli pri Bevkah in ti so imeli nalogo, da progovore ali prisilijo kmete proti Ljubljani ležati vasi na punt ter zabranijo, da bi mogla iz Ljubljane priti samostanu v Bistri pomoč. Drugi so se zbrali v Horjulu in naj bi od tam šli na Bistro, tretji so se zbrali nad Borovnico in so hoteli najprej zavzeti ondotno samostansko pristavo in potem z druge strani naskočiti samostan.

Noč je bila topla in temna. Tiho so prihajali kmetje, oboroženi s puškami, kosami in sekirami. Nekateri so pripeljali seboj tudi žene ali otroke in kmalu se je na taborišču razvilo živahno vrvenje.

— Stara pravda je naš bojni klic, je razlagal starec, ki je ležal sredi številne gručje mož in jim mavič pojasnjeval namen vstaje.

— Zmaga je gotova, je menil drug mož. Nekaj jih pojde pod zemljo, ali drugim in našim otrokom je zagotovljeno boljše življenje.

In ljudje so drug drugega s pripovedovanjem prestanih krivic in slikanjem prijetne bodočnosti navduševali in razvneli za boj za staro pravdo.

Magajna je nestrpno hodil gor in dol po taborišču in je večkrat šel tudi na pet proti Rakitni gledat, če že prihajajo kmetje iz Rakitne, iz Begunj in iz drugih vasi v hribih in okrog Cerknice, ki so bili določeni, da pomagajo kmetom vrhniškega okraja zavzeti samostan v Bistri.

A minile so ure in nikogar ni bilo in Magajno je začela moriti strašna skrb, da nikogar ne bo. Že se je začelo dani in v daljavi na vzhodu je dobivalo nebo sive boje, ko je prihitel za stražo postavljeni mož in je Magajni naznanil, da gre nekaj kmetov. Magajna jim je šel nasproti in zbolelo ga je v dušo, ko je videl, da je prišlo namesto pričakovanih dvesto kmetov samo kakih petnajet.

— V zadnji uri so se premikali in nečejo iti v boj. Eden pravi, da mora misliti na otroke, drugi pravi, da je boj brezupen in da bomo premagani in strahovito kaznovani, tretji ima zopet kak drug izgovor. Poskusili sme s silo, a oni so bili v večini.

Magajna je tiho poslušal in ni zinil besede, ali njegov neskončno brezupni pogled je razodeval njegove misli in njegova čustva. Ožrl se je po svoji četi in videl, da šteje le kakih osem-

deset mož. Tudi iz lastnega okraja je prišla komaj tretjina tistih, ki so obljubili priti, drugi so snedli besedo in ostali doma ali se poskrili.

In nazaj ni bilo več mogoče. Pri Horjulu je bilo gotovo že vse pripravljeno. Tam nad Bevkami se je pa zdaj vzdignil plamen, znamenje, da so tamkaj zbrani kmetje užgali samostanu lastno kočjo in da so začeli svoje delo. Može se planili pokonci.

— Bevkani nas pozdravljajo! Prišla je ura za boj! Tako je vzkliknil starec, ki je imel med Borovničani prvo besedo. Gospod Jezus Kristus, ki nisi imel prelatov in plemenitašev za učnike in si s svojo krvjo odrešil tudi kmeta, ti nas pelji v boj za staro pravdo.

— Za staro pravdo! Za staro pravdo! Burno je oril ta klic nizdol in množica se je zapodila proti samostanski pristavi. Vrata so bila mahoma vlomljena, stražarji so zbežali, čim so zagledali kmete in hipoma je stalo vse v ognju.

— Naprej na samostan! Z grmečim glasom je dal Anton Magajna to povelje in se z mečem v roki postavil na čelo svoje čete.

In viharno jo donel odgovor: Naprej na samostan. (Dalje prih.)

izposni so bili Francozi in Spanci, ki so psovali italijansko državo ter je v posebnem sklepu proglasili za sovražnika naroda. Papeža so proglasili za voditelja sindikata, ki nima pravice do zaščite po zakonih; njegove nunciature nimajo diplomatske veljave. Drugi dnevi red je proglasil univerzalno republiko s sedmimi pravo vladno obliko; nadalje se je nspadala socialna politika italijanske vlade. Shod se je zaključil s navdušenimi klici na univerzalno republiko in socialno revolucijo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. septembra.

Kranjski deželni zbor.

Dnevni red seje dne 27. t. m. ob 11. uri dopoldne obsega naslednje točke: 1. Otvorjenje deželnega zbora; 2. obljuba novoizvoljenega deželnega poslanca; 3. nasnanila deželno-sborškega predsedstva; 4. volitev dveh rediteljev; 5. volitev dveh verifikatorjev; 6. volitev finančnega odseka 12 članov; 7. volitev upravnega odseka 12 članov; 8. volitev verifikacijskega odseka 9 članov; 9. volitev odseka za letno poročilo 9 članov in 51 poročil dežel. odbora.

— **Bum — bum!** Jutri se torej zopet prične predstava! Klerikalni klovni se že zbirajo, in takoj sadoni Šusteršičev boben, in zaškrpije tudi Schweitzerjeva trobenta! V deželni dvorani se bode tresele stene, deželni glavar bode največji mučenik, in mučeniki bodo tudi napredni poslanci, ker jih bodo od Šusteršičevih vodnih tirad bolele glave in ušesa. Ves svet je radoveden, kaj prinesejo novega gospodje obstrukcijisti v plitvi svoji torbici. Se reče, celi svet je bil radoveden, ali klepetavosti g. Pogačnika se imamo zahvaliti, da se je pred dobrim tednom napasila naša radovednost. Omenjeni gospod poslanec je namreč izza klerikalnih kulis izdal, da se bode radi zadnjih ljubljanskih demonstracij od strani obstrukcije poizkušal ubiti baron Hein, in da se bode nujno predlagalo, da skleni visoka zbornica, da je s omenjenim državnim funkcionarjem opuščati vsako osebo dotliko. Gospodje menijo, da bode s tem otročjim predlogom spravili v stisko narodno-napredno stranko. Pa se motijo, in to brez ozira na osebo barona Heina, kojemu bi tak predlog, in naj je tudi sprejet, tam zgoraj na Dunaju prav nič ne škodoval. Še celo Janez Evangelist Krek ima gotovo toliko možgan v glavi, da bode sprevidel, da se s takimi predlogi baronu Heinu samo surovo maslo na kruh maže, in drugega nič. Predlog bode zgolj obstrukcijska komedija in ker so se narodno-napredni poslanci že pri zadnjem zasedanju ravnali po načelu, da ne glasujejo za nujnost nikakega obstrukcijskega predloga, in naj je ta sam na sebi dober, ni uvideti, čemu bi se pri najnovejši obstrukcijski otročariji ne ravnali po ravničem načelu! Mogoče pa je končno, da je morda g. Pogačnik prezgodaj klepetal, in da izostane omenjeni nujni predlog, ki v nikakem pogledu ne spada v kompetenco deželnega zbora. Z njim bi se torej nikomur sitnosti ne ustvarjalo, kakor zgolj gospodu deželnemu glavarju, kojemu pa dr. Šusteršič lahko s čim drugim pod deželno-glavarskim stolcem zakuri, na kojem ga tako nerad gleda! Sicer pa napravite vse to med sabo, kakor se vam ljubi!

— **Franciškanke in njih zaščitniki.** Naš poziv za informacije o razpuščenem frančiškanskem samostanu je imel dosti večji uspeh, nego smo pričakovali. Oglasilo se je jako mnogo ljudi in izvedeli smo detajle, ki očitno kažejo, da je bilo početje v tem razgnanem samostanu vse prej kot spodobno. Ne moremo sicer trditi, da se je kaj zgodilo, kar kazenski zakon prepoveduje, vsakdo ve, da je mnogo dejanj, katerim sicer kazenskim zakonom ne nasprotujejo, ki so pa vendar nemoralna in nedopustna. Pozvali smo „Slovenca“ naj pove, kaj je na splošno razširjenih govoricah, da je bilo v samostanu neko dekle zape-

ljano, a „Slovenec“ je z običajno gostobesednostjo vse tajil in pošilja tiste, ki bi radi vedeli resnico, k policiskemu šefu dr. Zarniku. Čemu to? Če se v samostanu ni nič nedopustnega zgodilo, zakaj prikriva „Slovenec“ vzrok razpusta, zakaj ne pove jasno in razločno kake vzroki so bili merodajni, da so morale frančiškanke pobrati šila in kopita in oditi iz Ljubljane. Dokler ne bo „Slovenec“ prepričevalno pojasnil teh vzrokov, dotlej je čisto naravno, da mu ne bo nihče verjel in dotlej bo tudi javno mnenje mislilo, da je to res, kar se splošno govori. Tako mnenje je toliko bolj utemeljeno, ker je znano, kako veselo je bilo življenje v tem samostanu. Sicer pa se je dr. Zarnik pri sestripredstojnici odpuščenih frančiškan in pri škofu Jegliču samo informiral, če seni v samostanu kaj zgodilo, kar je proti kazensk. zakonu. Storititi je to moral, ker se je govorilo, da dekle, ki je izgubilo v samostanu svojo nedolžnost, še ni 14 let staro. No, v samostanu je bilo eno samo še ne 14 let staro dekle in šele nekaj dni. Ker se temu dekletu ni ničesar zgodilo, nimajo oblasti vzroka do nadaljnega postopanja. Škof in sestra-predstojnica seveda tajita, da bi se bilo kaj neprimernega zgodilo, ali da bodeta tajila, to smo vedeli vnaprej. To tajenje pa še ni nikak dokaz, da govorice niso utemeljene, tem manj, ker škof in sestra-predstojnica ne četa javno pojasniti zakaj so bile frančiškanke spodenč. „Slovenec“ pravi, da ni nič čudnega, če red prestavi kakega svojega člana. A v našem slučaju se ni to zgodilo. Samostan je bil razpuščen, frančiškanke so odšle, a na njih mesto ne pridejo druge, marveč se hiša proda ali odda na kak drug način. To je stvar, ki se v Avstriji ne zgodi vsak dan in zaradi tega ne moremo ne škofu ne sestripredstojnici verjeti, dokler se ne pojasnijo pravi vzroki razpusta tega samostana tako, da se bo o njih resničnosti lahko vsakdo prepričal.

— **Simulant.** Oni kadet, ki je bil pri demonstraciji proti karnijolcem tepen, se je v soboto že odpeljal iz Ljubljane. To je pač najboljši dokaz, kako težke so njegove poškodbe. Da bi ne videlo preveč ljudi, kako je zdravega lica, se je odpeljal na dolenski kolodvor in od tam na Turjak. Sicer pa je ta kadet že varen simuliranja, in simulira že več let različne bolezni. Razlogi ne spadajo v javnost. Opozorjamo pa gg. zagovornike slovenskih dijakov na to okolnost.

— **Popravek.** Po Ljubljani je zadnje čase krožila govorica, da je kadeta Maliča obiskal deželni predsednik baron Hein. Ker je tudi naš list to govorico omenil, in ker smo se sedaj prepričali, da baron Hein omenjenega obiska na napravit, preključujemo s tem dotično svojo vest.

— **Sleparije v c. k. kmetijskem društvu v Gorici,** kateremu predseduje deželni glavar dr. Pajer, je že tudi „Slov. Narod“ pojasnil. Dasi so šle proti tem sleparijam pritožbe na merodajno mesto, so se vendar ponovile, ker pač vlada noče storiti ničesar proti dr. Pajerju. Te sleparije je omenjal dr. Tuma v deželnem zboru ter nastopil prav energično proti dr. Pajerju. O tem poroča „Soča“. Z vznese-nim glasom je žibal sleparije v kmet. društvu, kateremu načelnje dr. Pajer, in stari lisjak se je tresel. Hreščal je v dr. Tuma, da napada njegovo osebo, ter ga klical k redu, ali dr. T. je govoril dalje; ves nastop je bil tak, kakršnega še ni doživel dr. Pajer v deželni zbornici. Ko je rekel, da je početje Tumovo „indecoroso“, je dobil v vračilo: „Indecoroso è l'agire della Società agraria e Lei!“ — Vse je bilo tiho, vse je molčalo, bil je pretresljiv molk, ko je stalo vse pod vtisom žalostne istine, da predseduje dr. Pajer, goriški deželni glavar, društvu, ki nosi pridevek c. kr., v katerem pa se gode grde sleparije in se zlorablja zakon! Zanimivo je to, da ni imel Pajer nikogar na laški strani, ki bi bil žrtnil le besedice proti nastopu dr. Tume! Ni-

kogar ni imel, da bi ga branil, in sam se ni branil, ko je donela beseda sleparija po dvorani; ostal je osamljen, vse je molčalo, kar je pač najboljši dokaz, kako opravičena so bila očitanja. In tak človek je pri nas deželni glavar!!

— **Učiteljska vest.** Učitelja na moški kasnilnici v Mariboru gg. Srečko Stegnar in Hinko Triebnik sta pomakajena v 9. oziroma 10. činovni razred.

— **Slovensko gledališče v Ljubljani.** Kakor smo že poročali, prične se letošnja sezona slovenskega gledališča v četrtok, dne 29. t. m. Kot prva predstava vprizori se velika zgodovinska igra »Domovina« francoskega pisatelja Victoriena Sardoua. Pri prvi predstavi že sodeluje vse angažirano dramsko osebje.

— **Težavsko bolnišnico in podporno društvo v Ljubljani** je imelo včeraj dopoldne v dvorani mestne hiše svoj letošnji redni občni zbor. Namesto odstopivšega ravnatelja g. Ivana Kneza je predsedoval občenemu zboru ravnatelj namestnik g. Matevž Treun, nadzorstveno oblast, pa je zastopal g. magistratni svetnik Sešek. Prva točka dnevnega reda bila je volitev ravnateljskega člana namesto izstopivšega društvenega ravnatelja Ivana Kneza; izvoljen je bil soglasno ravnatelj kreditne banke, g. Ladislav Pečanka. Iz poročila ravnateljstva o poslovanju in stanju društva za leto 1903. posnamemo, da je imelo društvo koncem lanskega leta 595 članov, 21 več kakor prejšnje leto. Glasom računskega zaključka znaša društveno premoženje 233.086 K 11 h in sicer ima bolniški oddelek 85.710 K 67 h, podporni oddelek pa 147.375 K 44 h. Tekom leta 1903. zahtevalo se je v 167 slučajih povračilo bolniških stroškov ter se je izplačalo 15.558 K 54 h in sicer za ambulatorično oskrbovanje 6835 K 63 h, za privatno oskrbovanje 3707 K 06 h, za okrbovanje v bolnicah 4575 kron 25 h, pogrebni stroškov pa 440 kron 60 h. Podpor se je izplačalo dvanajstim članom 6400 kron. Občni zbor je vzel poročilo in računski zaključek odobruje na znanje ter po nasvetu računskega preglednika g. Kovačiča podelil ravnateljstvu absolutorij. Od Kranjske hranilnice je prejelo društvo kakor običajno tudi za lansko leto 600 kron podpore, gospa Uršula Souvanova pa je ob priliki smrti svojega soproga darovala 400 K. Za tekoče leto dovolil je občni zbor za delo nezmožnim članom 6960 K izredne podpore, katere je ravnateljstvo v pretečenem letu dovolilo in izplačalo. Končno so bili izvoljeni za računске preglednike gg. Fran Kovačič, Ivan Kmet in Anton Škof. Ker ni bil priglavljen nikak samostojen predlog, zaključil je potem predsednik občni zbor.

— **Razstava vajenških del v Ljubljani.** Odbor za prireditve razstave vajenških del, ki se ima vršiti prve dni decembra v Ljubljani, je v zadnji seji sklenil, da se pomnoži z ravnimi strokovnjaki iz različnih obrtnih krogov, potem pa začne najživahnejše delovanje, da zagotovi razstavi častno udeležbo. Zategadelj že sedaj apelira na ljubljanske mojstre in podjetnike, da se zanimajo za razstavo in dajo svojim učencem priliko za izdelovanje primerljivih razstavnih predmetov. Vsa potrebna pojasnila daje odbor, ostoma njegov načelnik ravnatelj Ivan Šubic.

— **Upravni odbor „Zveze slovenskih pevskih društev“** se je konstituiral v svoji seji dne 22. t. m. takole: Predsednik: g. Anton Stritof, predsednikov namestnik: g. dr. Vladimir Ravnihar, zvezni pevovodja g. Matej Hubad, zveznega pevovodje namestnik: g. Pavel Gorup, tajnik: g. Dragotin Šebenik, tajnikov namestnik: g. Ivan Kocmur, blagajnik: g. Ivan Gotthart, blagajnikov namestnik: g. Ivan Dražil, upravitelj evidence slovenskih pevskih društev: gospod Makso Armič, upravitelj evidence slovenskih pevskih društev namestnik: g. Slavoj Lebar. Odborniki brez portfeuilleja: g. Anton Dekleva, izvenljubljanski odborniki upravnega odbora so gospodje: Srečko Bartl v Trstu, Ivan Mercina v Gorici, dr. Anton Schwab v Celju, Fran Začherl v Ljutomeru in Valentin Stangel v Šmihelu pri Pliberku.

— **Vinska trgatov,** ki jo je priredilo pevsko društvo »Ljubljana« v Puntigamski pivnici, se je prav dobro obnesla. Dvorana je bila jako lično dekorirana, in ker je bila udeležba mnogobrojna, se je razvilo jako živahno vrvenje in življenje. Nekateri tipi so bili res originalni in so s svojim humorjem mnogo pripomogli, da je savičadala splošna veselost. Društvena godba je zelo mar-

ljivo svirala tudi več novih skladb, pevsko društvo »Ljubljana« pa je vmes prav pridno prepevalo. Tudi trgatov v Rožni dolini pri marljivem g. Podgorelu se je jako dobro obnesla in je veselo rajanje trajalo do pozne noči.

— **Poročil se je g. dr. Vekoslav Kukovec,** odvetniški kandidat v Celju, s godd. Aniso Jesernikovo. Čestitamo!

— **Obesil se je v ponedeljek 19. t. m. posestnik Franec Slanovec** v Smartnem pri Cerkljah na Gorenjskem. Našli so ga šele v četrtek 22. t. m. v podgorškem gozdu blizu Kamnika. Pri sebi je imel nad 500 kron gotovine in srebrnouro s verižico. Odkar je slaboglasni Kos za kapelana Cerkljah, je to že drugi kmet, ki se je v tej fari obesil.

— **Redek slučaj.** Posestnik Jožef Schweiger v Loki pri Črnomlju št. 46 ima na svojem sadnem vrtu jablano, katere polovica je polna najlepših jabolk, a druga polovica je v najlepšem svetju kakor spomladi. Znamenito si je ogledati čudovito drevo.

— **Nesreča.** Včeraj ob 1/9. dopoldne je zadel Pred škofijo električni voz 70letno Nežo Boneljevo, bivšo mezarico iz Želaznikov ter jo podrli na tla. Vsed pada so se ji pretresli možgani in tudi na levem komolcu in odesu je bila poškodovana. Prenesli so jo nezvestno v večjo stolnega župnišča ter takoj poklicali policijskega zdravnika gosp. dr. Illnerja in duhovnika, da jo je mazilil s sv. oljem. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Boncljeva je šla ob tiru električne železnice, ker je pa nekoliko gluha, ni slišala zvonca in jo je valed tega voz zadel in pahnil na hodnik. Voznik Ivan Schlick je električni voz takoj ustavil in ga ne sadene nobena krivda.

— **Aretovan Macedонец.** Včeraj je bila mestna policija brzojavno obveščena, da se med 40 Macedonci, ki so šli domov, nahaja tudi neki Dimitrij Stamen in Palanke v Macedoniji, ki je na Bohinjski Bistrici pekarskega mojstra in gostilničarja Farkasa Kraussa ogoljufal za 137 K na ta način, da je jemal pri njem skupno za druge kruh, sam pa spravljaj denar, ki so mu ga odračunali in rekel Kraussu, da mu še niso plačali. Ko mu je bilo pa že »prevročeno«, jo je popihal s svojimi tovariši proti domu. Ko ga je nadstražnik Papler na južnem kolodvoru ustavil, se mu je legitimiral na ime Stanojko Trasič, a svojo knjižico je imel skrito za nogavicami. Stamen je imel pri sebi 287 K denarja in se je oddal e. kr. deželnemu sodišču v preiskovalni zapor.

— **Z rekruti sta sinovi na Karolinskih semljih zbadala črevljarski pomočnik Fran Skafja in kučar Makso Puh črevljarskega pomočnika Avg. Valento in stolarja Ivana Kanteta.** Ozmerjanca pa ponosna na ta imena, sta takoj prvima dvema napovedala »vojsko«, ki je za obe »sovražni si sili« usodno izpadla. Kante je bil poškodovan na glavi, Skafja in Puha pa je vzel kot ujetnika mestna policija, ki je posredovala za »premirje«.

— **Vlom.** Dne 16. t. m. je bilo pri posestniku Matiji Augustinu v Ratešah vlomljeno in gospodarju sarmu ukradenih 12 bankovcev po 20 K in eden za 50 K, njegovi hčeri Ivani pa srebrna ženska remontoirura, vredna 11 K in 6 K denarja. Tudi Augustinovi drugi hčerki je tat ukradel dva zlata prstana s modrimi kamni, vredna 12 kron. Tatu so na sledu.

— **Tatvina v železniškem kupeju.** Dne 15. t. m. je bila stavbnemu svetniku gospodu Kaiserju v spalnem kupeju od št. Petra do Konje s mize ukradena zlata ura z verižico in obeskom. Kaiser je med ča-som, ko je v kupeju spal, imel odprto okno.

— **Tepen** je bil sinoči v neki gostilni v Šiški hlapec Ant. Grmšek, katerega je posneje pripeljal domobranski narednik Karol Apih na mestno policijsko stražnico, da so ga omili in obvezali.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljal z južnega kolodvora v Pontebu 15 Lahov, 53 Macedoncev je šlo iz Bohinjske Bistrice na Reko. 15 Hrvatov pa iz Hrudiče v Zagreb.

— **Izgovljena** je bila zlata, črna emailirana broša, vredna 60 K.

* **Najnovejšo novice.** — Pri železniški nesreči v Ferari je zgorelo tudi več aktov o avstrijsko-italijanski trgovinski pogodbi, katere spise je imel s seboj ponesrečen ministriški podtajnik dr. pl. Bazant.

— **Boj kot zoper električno luč.** Meščani v Szegedinu bojkotirajo električno luč ter nočejo sprejemati električne luči, dokler se jim cena tako ne zniža, kakor zahtevajo.

— **Nadvojvoda rešitelj.** V Satonu ob Jadranskem morju sta se

nedavno že potapljala dva mornarja. Nadvojvoda Karl Štefan je zadnji trenotek skočil v morje ter oba rešil.

— **Šola se je zrušila** v Cincinnati med poukom. Dvest otrok je bilo ubitih, mnogo pa ranjenih.

— **Za 48 kron** v Ameriko. Severnoatlantska parobrodna družba je sklenila za ograke izseljence znižati vozno v Ameriko v medkrovju na 48 kron.

— **Nemškemu cesarju** groze anarhisti. Nemški generalni konzul v New Yorku je baje dobil pismo, da je življenje nemškega cesarja v nevarnosti.

— **Dva vlaka sta skupaj trčila** v Luxemburgu. Nevarno ranjenih je 14 oseb.

— **Afera princzinje Koburške in Matašića.** Cesar je sprejel te dni princa Filipa Koburškega v avdijenci, ki je bila baje zelo vabarna. Cesar je ravnal s princem zelo nemilostno. Napram svoji bližnji okolici je baje cesar izjavil, da se kot častnik čuti dolžnega, da ponedolžnem obsojenemu Matašiću vrne njegovo čast. Hotel ga je potom abolicije popolnoma rehabilitovati. Ker pa so svetovalci opozorili cesarja, da bi bila na ta način vojaška justica deskreditovana, obnovi se proces. Grofica Lonyay si je nabrala toliko gradiva o aferi, da cesarja temeljito pouči.

Telefonska in brzojavna porečila.

Ljutomer 26. septembra. Pri izletu murske »Sokola« v Gornjo Radgono je poškodoval Bračkov intimus Mlinarič iz Orehovca sokola Robinščaka težko na glavi.

Dunaj 26. septembra. Hrvatski dijaki v Gradcu so hoteli davi prirediti veliko demonstracijo proti baronu Handlu, a ta se je bil malo prej odpeljal. Policija je dijake razpodela.

Dunaj 26. septembra. Uradna »Wiener Zeitung« publicira razglas, da je nadvojvoda Ljudevit Viktor odložil čast podpredsednika »Rečnega križa«. Zatrjuje se, da nadvojvoda odloži vse svoje funkcije in se več ne vrne na Dunaj.

Dunaj 26. septembra. Grofica Lonyay je prosila za avdijenco pri cesarju. Da-li jo bo cesar sprejel, se odloči danes popoldne.

Dunaj 26. septembra. Nemško-avstrijski »turnerji« so z dvestotinsko večino sklenili, da izstopijo iz »turnerske« zveze na Nemškem, ker le-ta še vedno sprejema v svojo »sredo« židovska turnarska društva.

Praga 26. septembra. Dr. He-rold je imel velik govor, v katerem je opravičeval nadaljevanje obstrukcije.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 26. septembra General Saharov poroča z dne 24. t. m., da ni na bojišču nikakih sprememb.

Petrograd 26. septembra. Car Nikolaj je imenoval zapovednika armadnega kora v Vilni, generalnega adjutanta Krippenberga za poveljnika II. mandžurske armade. Car je poslal generalu svojeručno pismo, v katerem pravi, da se bo na bojišču formirala nova, velika armada, ki je poklicana, da prekrene vojno srečo. Krippenberg kot njen poveljnik bo lahko popolnoma samostojno postopal in se bo moral samo v splošnem pokoriti ukazom generala Kuropatkina.

Petrograd 26. septembra. Okrog Mukdena so vsak dan manjši boji.

Petrograd 26. septembra. Bajkalska železnica je bila v soboto otvorena.

Petrograd 26. septembra. Kuropatkinova armada se razdeli na tri dele.

London 26. septembra. Naknadna poročila z bojišča pojasnjujejo, da je zavzetje Ljaojanga bilo za Japonce prav majhnega pomena. Kuropatkin je ogromno večino živih, orožja in municije rešil, ostanek pa skoro ves uničil. Vsa izredna hrabrost ni Japoncem nič koristila, ker so prišli neprepozno. Zdaj dobivajo tako Rusi kakor Japonci mnogo novega vojaštva.

